

Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta designu a umění Ladislava Sutnara

Bakalářská práce

ILUSTROVANÁ KNIHA - BELETRIE

JAMES JOYCE, KOČKA A ČERT

Martin Kelbl

Plzeň 2019

Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta designu a umění Ladislava Sutnara

Katedra výtvarného umění

Studijní program Výtvarná umění

Studijní obor Ilustrace a grafika

Specializace Mediální a didaktická ilustrace

Bakalářská práce

ILUSTROVANÁ KNIHA - BELETRIE

JAMES JOYCE, KOČKA A ČERT

Martin Kelbl

Vedoucí práce: ak. mal. Renáta Fučíková
Katedra designu
Fakulta designu a umění Ladislava Sutnara
Západočeské univerzity v Plzni

Plzeň 2019

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Martin KELBL**
Osobní číslo: **D16B0164P**
Studijní program: **B8206 Výtvarná umění**
Studijní obor: **Ilustrace a grafika, specializace Mediální a didaktická ilustrace**
Název tématu: **Ilustrovaná kniha - beletrie**
Zadávací katedra: **Katedra výtvarného umění**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Tvůrčí záměr: Vytvořit ilustrace pro již existující beletrii a naučit se výstižně doprovodit text výtvarně, navodit atmosféru příběhu a popsat děj tak, aby vizuálně obohatil čtenáře.

Způsob: Ručně kreslené a malované ilustrace.

Cíle: Kolekce ilustrací ke klasické beletrii s kompletním ilustračním a grafickým řešením a realizací knihy.

Předpokládaný charakter výstupu: 1 ks ilustrovaná kniha, A5 - A3, min. 40 stran, digitální tisk, 1 ks plakát doprovázející knihu

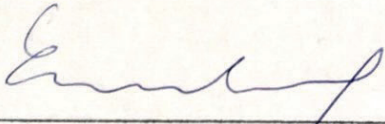
Stanovení rozsahu průvodní zprávy: Průvodní zpráva o počtu 4 normostran.

Rozsah praktické části: **vyplyne ze zpracování BP**
Rozsah teoretické části: **min. 4 normostrany textu**
Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná**
Seznam odborné literatury:

SÍS, Petr. Ptačí sněm. V Praze: Labyrint, 2011. ISBN 978-80-86803-20-3.
MRÁZKOVÁ, Daisy. Můj medvěd Flóra. Praha: Baobab, 2007. ISBN 978-80-9032-76-10.
TURKOWSKI, Einar. Měsíční květina. V Praze: Albatros, 2010. ISBN 978-80-00-02700-5.
GOREY, Edward. Čerstvě deflorovaná dívka a jiné příběhy. Praha: Dokořán, 2013. ISBN 978-80-7363-442-1.
ZAVŘEL, Štěpán. Sen v Benátkách. Přeložil Petra NOVÁKOVÁ. V Praze: Raketa v produkci nakladatelství Labyrint, 2016. ISBN 978-80-86803-37-1.

Vedoucí bakalářské práce: **akad. mal. Renáta Fučíková**
Katedra designu

Datum zadání bakalářské práce: **27. září 2018**
Termín odevzdání bakalářské práce: **30. dubna 2019**

v z. Mgr. Jindřich Lukavský, Ph.D.
proděkan pro studijní a pedagogické záležitosti
Doc. akademický malíř Josef Mištera
děkan

Mgr. Jindřich Lukavský, Ph.D.
vedoucí katedry

V Plzni dne 24. října 2018

Prohlašuji, že jsem umělecké dílo vypracoval samostatně a nejedná se o plagiát.

Plzeň, duben 2019

.....
podpis autora

Obsah

Text průvodní zprávy	7
1. Výběr tématu	7
2. Rešerše	8
3. Krátký popis příběhu	8
4. Příprava a proces	9
5. Dokončovací práce	10
6. Shrnutí a význam díla	11
Seznam použitých zdrojů	12
a) Knižní a periodická literatura	
b) Internetové zdroje	
Resumé	13
Seznam příloh	14

1. Výběr tématu

Příběhy člověka formují. Vyprávěli se u ohně před několika tisíci lety, vyprávějí se i dnes a jsme na ně zvyklí při setkání s přáteli, na rodinné oslavě nebo zaznamené v knize. Když jsem začal pečlivěji číst autorské knihy, uvědomil jsem si jak dokážou povídky v lidském jedinci zakořenit a vykvést později během života bez povšimnutí. Vzpomínal jsem na knihy, které prošly máma dětskýma rukama, co se mi na nich líbilo a proč tomu tak bylo.

Ze zvědavosti jsem vyzvídal u svých kamarádů, jaká je ta jejich kniha, na kterou si velmi dobře pamatují – každý měl v paměti jiný příběh, jiné poznatky a poukazovali na sebemenší detaily. Nestalo se, že bych často slyšel zmínku o Krtečkovi nebo jiném fenoménu, spíše se dostalo na ty nejúpřímnější malé počiny. Knihy, které dokážou být speciální pro malý okruh čtenářů. Ta určitá skromnost všech zmíněných titulů se mi líbí a byla prvním impulsem k vybrání příběhu, jenž jsem ilustroval.

Dalším faktorem při výběru byl fakt, že jsem chtěl dobrého autora, pravděpodobně z dvacátého století. Tou dobou jsem četl Pohyblivý svátek od Ernersta Hemingwaye, jeho deník z dob kdy žil v Paříži. Popisoval jak probíhají jeho dny, jak mu jde práce a jaké lidi potkává. Mezi nimi byla i spisovatelka Getruda Stein. Ze zájmu jsem si prohlížel informace o obou autorech a narazil jsem na zajímavou poznámku – oba napsali mimo beletrie a poezie i jednu knihu pro děti. Díky tomu jsem našel další autory, u kterých byla jedna dětská literatura ojedinělá. Nabídka mého výběru se ještě zúžila, když jsem zjistil co vše nebylo přeloženo do češtiny. Finální volba padla na titul „Kočka a čert“, kterou původně napsal James Joyce jako dopis pro svého synovce.

2. Rešerše

Abych se vyhnul přetváření už jednou podobného stylu, zkontroval jsem si česká vydání knihy „Kočka a čert“ a jedno anglické vydání. V Československu poprvé vyšla v roce 1974 u Albatrosu, byla ilustrovaná Zdeňkem Kudělkou v plošném grafickém stylu ve formátu A4. Na přelomu tisíciletí vyšla podruhé u nakladatelství Argo, v menších rozměrech, tuží a akvarely ilustrovanou od Alexandry Švolíkové. Navázalo na ní druhé vydání o třináct let později. Naposledy byl titul vydán v roce 2011 u Nakladatelství Meander, s ilustracemi od malíře Tadeáše Kotrby v tužce a akvarelu. Pouze anglické vydání z roku 1969 s ilustracemi od Richarda Erdoese se mi stylisticky zamlouvalo. Obrázky jsou malované pravděpodobně akvarelem nebo kvaší a grafická úprava knihy je velmi citlivá neboť využívá prázdného prostoru pro vhodné usazení textu a nijak nezavazí ilustracím, naopak jim dodává důležitost. Tohle vydání mi dodalo inspiraci, jak bych měl ke knize jako celku a výtvarnému zpracování textu přistupovat.

3. Krátký popis příběhu

Vypraveč, tedy James Joyce, píše dopis svému synovci, který je zároveň příběhem, jak se ve městě Beaugency vybudoval most přes řeku Loira. Občané nemají dost peněz ani znalosti na to, aby jej postavili. Na scénu přichází čert, nabízející most za duši toho, kdo po něm jako první přejde. Starosta souhlasí a druhý den přichází ke břehu, kde už nový most stojí. Čert se nemůže dočkat svého triumfu, nicméně starosta ho přechytračí a přes most vyžene kočku. Čert se vztéká, ale nakonec poněkud spokojeně odchází.

4. Příprava a proces

Příběh se odehrává ve skutečném francouzském městě Beaugency, situovaném blízko Orléans, v kraji zvaném Centre – Val de Loire. Je to region, kterým protéká nejdelší francouzská řeka Loira a kolem ní se nachází nespočet hradů a zámků. Nejen díky těmto stavbám připadá kraji historická vážnost, je to zároveň i místo kde slavila válečné úspěchy Jana z Arku. Fakta a fotografie z knih mi pomohla nasát určitou atmosféru, podle které jsem byl schopen začít skicovat.

První impuls, kterého jsem se chytil byly fialovo-modré střechy místních domů. Krásně kontrastují se šedivo-nažloutlými stěnami, poseté velkými okny. Skica, na které jsem techniku a barevnost pomocí pastelek vyzkoušel, se objevuje v patitulu knihy jako ochutnávka toho, co přijde. Následoval výběr barvy řeky – zvolil jsem barvu s názvem „Distant Green“ neboť mi připadala jako dobrá reprezentace určité chladnosti, odstupu, klidu... Když jsem měl vybrané tyto tóny, bylo jednoduché následně kolorovat postavu starosty fialově, jakožto reprezentanta města, čerta červeno-růžově v duchu určité tradice zobrazování ďábla (ale i jako hezký a divoký kontrast ke klidné kombinaci fialové a zelené) a kočku jsem v průběhu práce vybarvil modro-šedou, což jsou zároveň barvy, které příběh doplňují.

Dalším důležitým krokem bylo vybrat formát knihy. Jelikož se v příběhu objevuje řeka, která má charakter větší délky než šířky a most je stěžejní prvek, jenž si zaslouží kresebnou velkorysost, zvolil jsem rozměry 30 centimetrů v délce a 21 centimetrů v šířce. Tím pádem vzniklo spoustu prostoru a dalo se hezký hrát s kompozicemi například v popisu řeky nebo pohybu osob.

Následně jsem si kresebně rozvrhl jak se bude příběh rozvíjet

na jednotlivých dvoustranách s ohledem na umístění textu a poté jsem začal kreslit na papír značky Canson oboustranně strukturovaný vhodný pro pastely a pastelky. Kreslil jsem ve formátu o něco větší, jednostranně a dvoustranně.

5. Dokončovací práce

Výkresy jsem digitálně zpracoval. Předchozí rozvrhnutí dvoustran mi pomohlo ušetřit čas, řešil jsem posléze jen měřítko ilustrací a sazbu textu. Pracoval jsem v programu Adobe Photoshop, kde jsem narazil na zdouhovou práci čištění nažloutlého papíru, a poté v programu Adobe Indesign. Text jsem původně usadil do zrcadla sazby, nicméně slov příběh neobsahuje mnoho a s odstavci se dalo dobře pracovat a přemísťovat je. Po zkušebním tisku ve zmenšeném měřítku jsem začal text posunovat více ke kraji formátu. Prvním zvoleným fontem byl Splendid Sans Book, ten jsem později vyměnil za Andulka Book Pro, patkové písmo, které podle mě lépe navazuje na atmosféru „starého“ příběhu, ztvárněnou francouzskou architekturou a fantaskní bytostí ďábla. Hlavně čerta jsem si hned spojoval s krásou gotických reliéfů známých z tamních katedrál.

Na obálku jsem umístil ilustraci kočky, která se objevuje i v knize, v momentu kdy na ní starosta vylije kbelík vody. Přes obrázek jsem původně přelil původně zelenou barvu jako referenci k řece, nicméně jsem tím ztratil spojitost s čertem a následně jsem obarvil obálku na červeno. Tisk a vazbu knih jsem si objednal v pražském studiu Indigoprint s.r.o, neboť jsem chtěl předejít nepřesnosti, která by v mých rukou mohla nastat. Tisklo se na Munken Polar 150 g/m², zpracováno tuhou vazbou V8.

6. Shrnutí a význam díla

Po třech letech studia jsem poprvé vytvořil klasickou knihu s pevnými deskami, plnobarevně ilustrovanou a samostatně graficky upravenou. Záměrně jsem vybral krátký text, u kterého mi ilustrace sami naskakovali už při čtení a bylo velmi lehké příběh doprovázet výtvarně. Bavilo mě přidávat různé elementy, které můžou čtení knihy rozptýlit. Například pekelná řeč za pomocí runové abecedy nebo technického nákresu mostu. Převážně jsem se kresebně uvolnil při velkých ilustracích jako je obrázek mostu, kočky ve skoku nebo portrétu rozzuřeného čerta.

Největší význam má kniha hlavně pro mě samotného, neboť tvoří jakýsi uzel, kterým končím bakalářské studium a prezentuji co mi výuka, spolužáci a život v Plzni přinesli. Nicméně doufám, že jsem příběhu „Kočka a čert“ dodal novou tvář, která působí příjemně a zábavně na prohlížení a bude mít šanci dostat se do sbírky skvělých knih vytvořených v ateliéru Mediální a didaktické ilustrace.

Seznam použitých zdrojů:

a) Knižní a periodická literatura

1. ŠRÁMKOVÁ, Jana. *Zuza v zahradách*. Praha: Labyrint, 2015. ISBN 978-80-86803-33-3.
2. SÍS, Petr. *Ptačí sněm*. V Praze: Labyrint, 2011. ISBN 978-80-86803-20-3.
3. MRÁZKOVÁ, Daisy. *Co by se stalo, kdyby--*. Praha: Baobab, 2012. ISBN 978-80-87060-65-0.
4. DVOŘÁKOVÁ, Jaroslava. *Toulky krajem Loiry*. Praha: Fragment, 2015. ISBN 978-80-253-2534-6.
5. *Francie: [ilustrovaný průvodce, s kterým nezabloudíte]*. Vyd. 4. V Praze: Ikar, 2006. Společník cestovatele. ISBN 80-249-0633-3.

b) Internetové zdroje

1. REILLY, Lucas. *12 Famous Author Who Also Wrote for Children* [online]. 13.1.2013 [cit. 2019-04-22]. Dostupné z: <<http://mentalfloss.com/article/33507/12-famous-authors-who-also-wrote-children>>

Resumé

To complete my bachelor studies in Graphics and Illustration I decided to pick a fiction book written by modernist author. At that time I was reading a novel by Ernest Hemingway 'A Moveable Feast' – his diary from Paris where he worked and lived for some time of his life. Just by being curious I found out Hemingway wrote one story for children. So did Gertrude Stein and thanks to those two I discovered other ten famous authors creating at least one children book. Only few were translated to the Czech language. There was one in perfect length, with a nice story and interesting characters called 'The Devil and the Cat' by the Irish author James Joyce.

I have chosen a landscape format to give great space to the bridge and river as those are the key elements of the story. Then I decided to create the illustrations in pencil and color pencils in the dominating colors of violet, distant green, scarlet red and blue grey. I drew the pictures on a Canson paper and then digitally prepared them. I have picked the font family Andulka Book Pro and I situated the text on the outside border of the book to make pictures shining out. The printing and binding was completed in three pieces by a Prague company Indigoprint s.r.o. since I did not have enough experience to create a good craft.

With this book I present my acknowledgement and experiences I gathered during three years of studying. The great part of it were of course the teachers but also the city of Pilsen and my classmates who became my close friends. I hope the outcome qualifies as interesting with gentle approach where the story, illustrations and graphic design work well together.

Seznam příloh

Příloha 1

První výtvarné zkoušky

Příloha 2

Skicování postav

Příloha 3

Náhled rozložení stran

Příloha 4

Náhled rozvržení dvoustran

Příloha 5

Výběr nepoužitých dvoustran

Příloha 6

Náhled miniaturní makety

Příloha 7

Náhled miniaturní makety

Příloha 8

Náhled řešení obálky, předsádky, patitulu a titulu

Příloha 9

Náhled umístění ilustrací na stranu

Příloha 10

Náhled uvedení řeky

Příloha 11

Náhled řešení celostránkových ilustrací

Příloha 12

Náhled řešení dvoustraných ilustrací

Příloha 1
První výtvarné zkoušky

foto vlastní

Příloha 2
Skicování postav

foto vlastní

Příloha 3 Náhled rozložení stran

foto vlastní

Příloha 4
Náhled rozvržení dvoustran

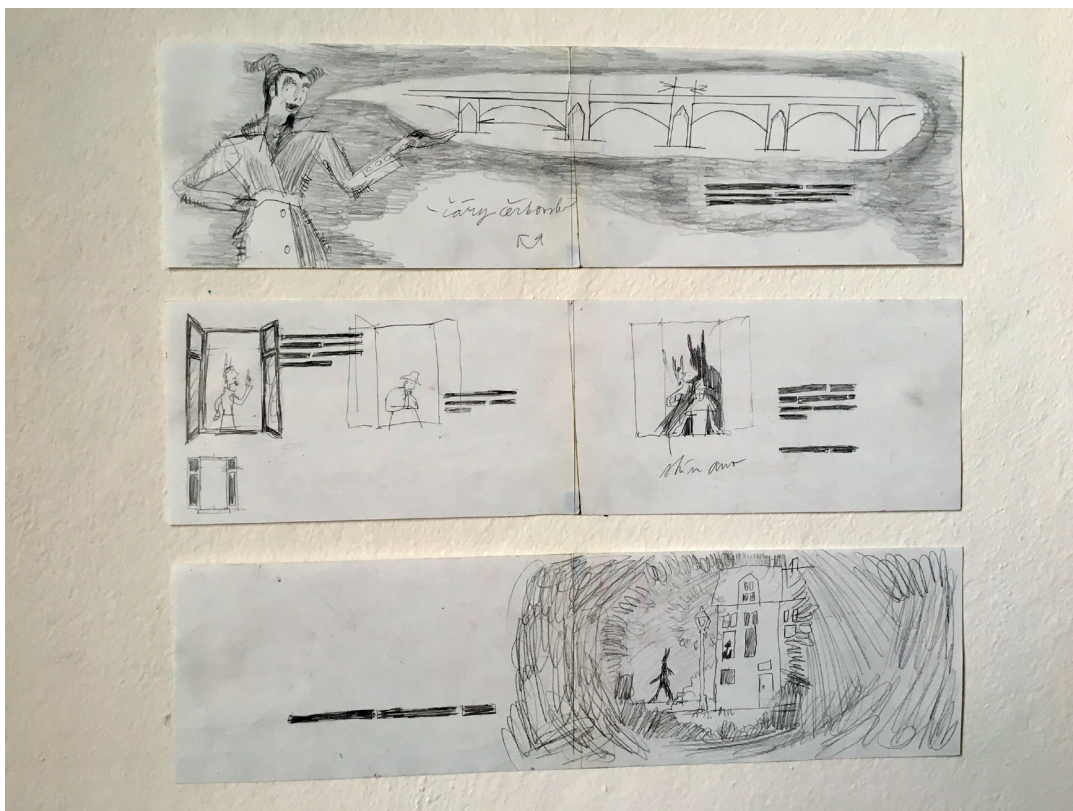
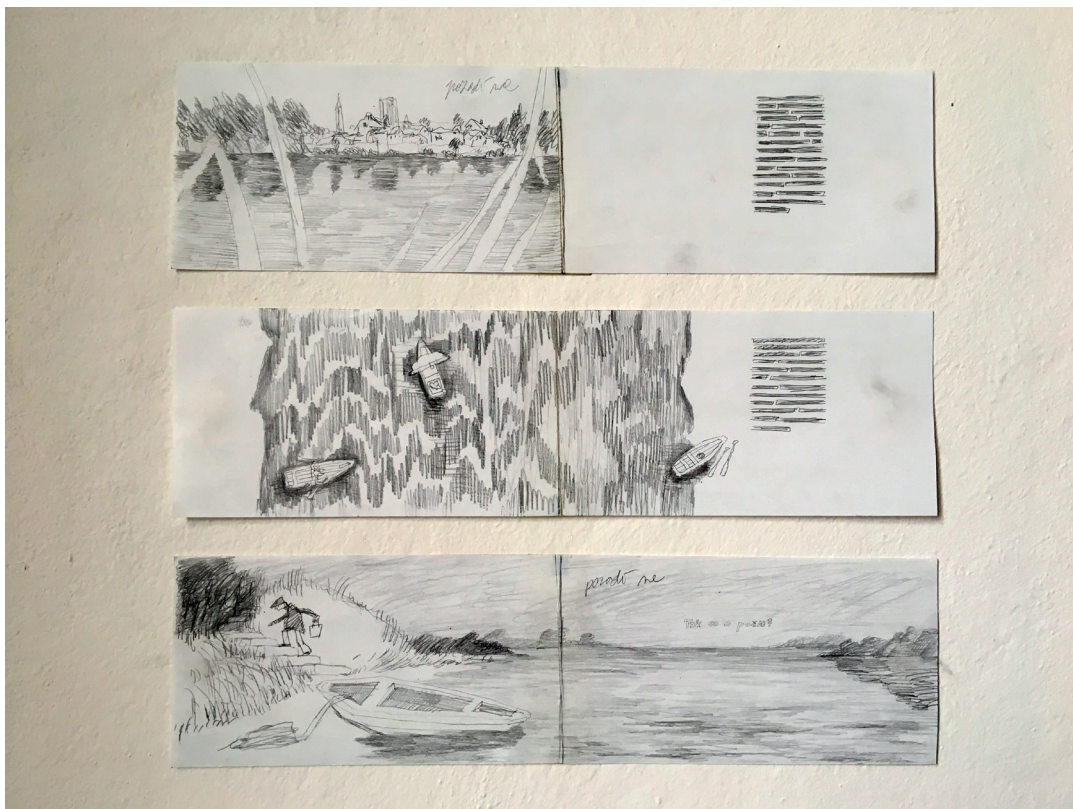

foto vlastní

Příloha 5

Výběr nepoužitých dvoustran

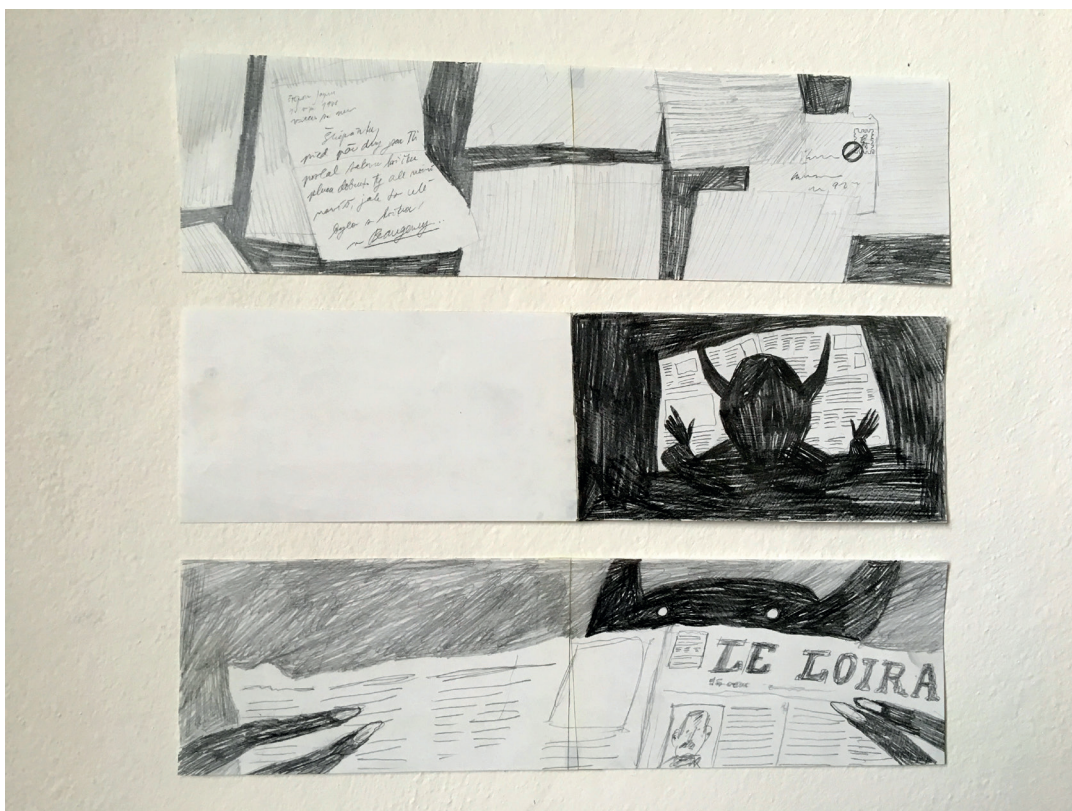

foto vlastní

Příloha 6

Náhled miniaturní makety

foto vlastní

Příloha 7

Náhled miniaturní makety

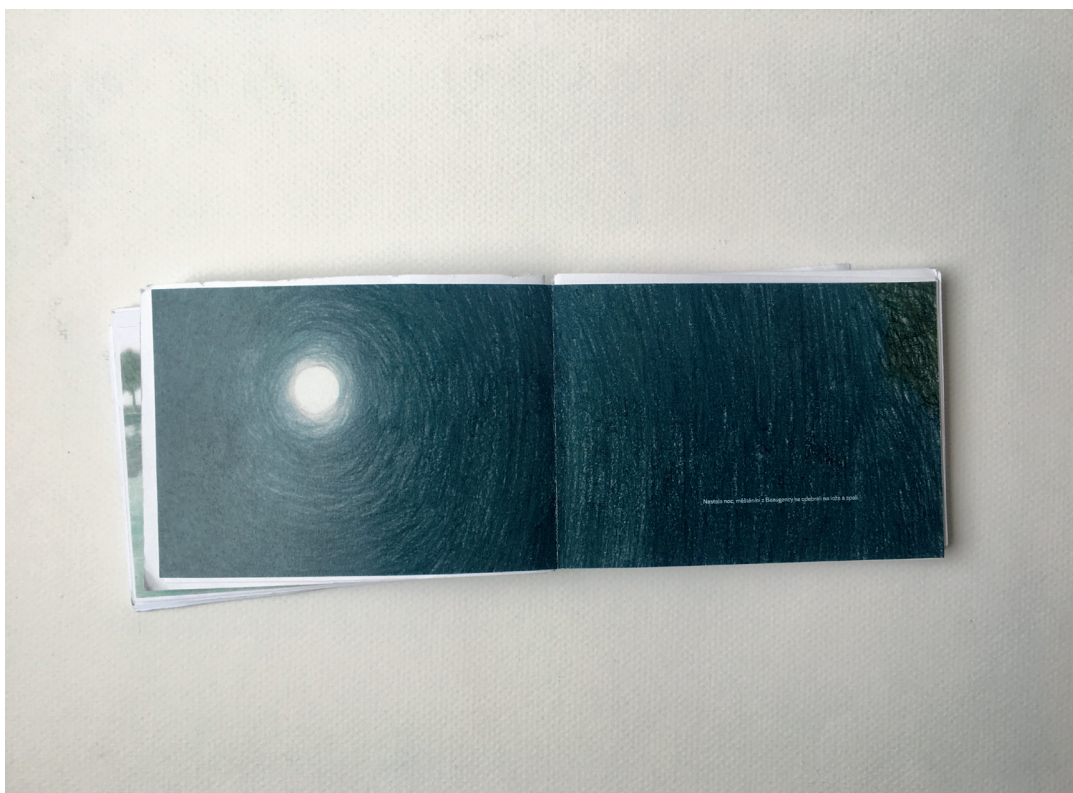

foto vlastní

Příloha 8

Náhled řešení obálky, předsádky, patitulu a titulu

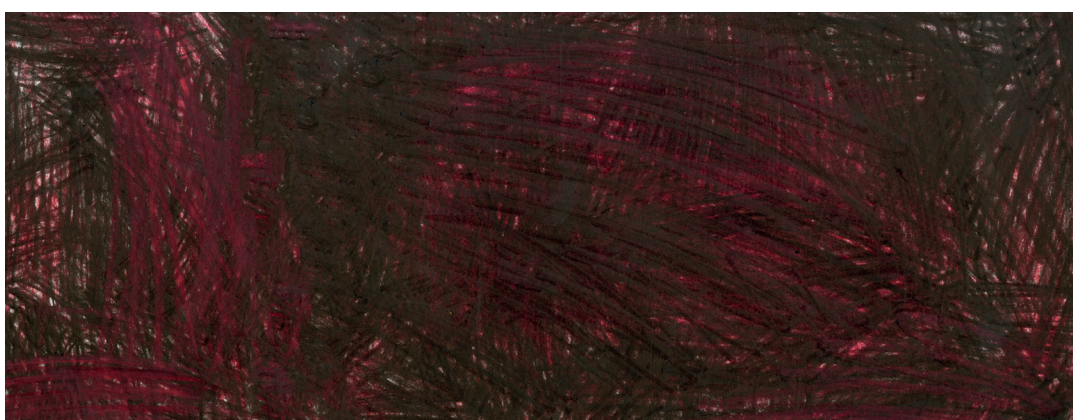
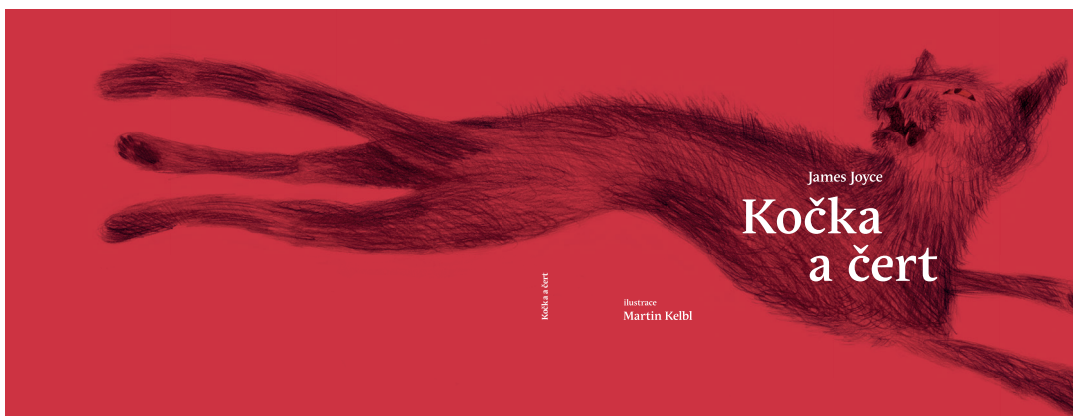

foto vlastní

Příloha 9

Náhled umístění ilustrací na stranu

Pan starosta se čerta zeptal, kolik peněz by za takový most chtěl.
Ale žádné peníze, na to čert, jenom žádám, že ten první, kdo přes
most přejde, bude můj. No dobrá, pravil starosta.

Pak se rozezněly polnice – na znamení, že mají všichni ztichnout
a objevit se před nimi vznešený pan starosta Alfred Byrnie v té své
velikolepé šarlatové róbě a těžkým zlatým řetězem kolem krku.
V jedné ruce držel kbelík s vodou a pod paží druhé ruky neš kočku.

Když ho čert z druhé strany mostu uviděl, přestal poskakovat a vytáhl dlouhý dalekohled.

Příloha 10

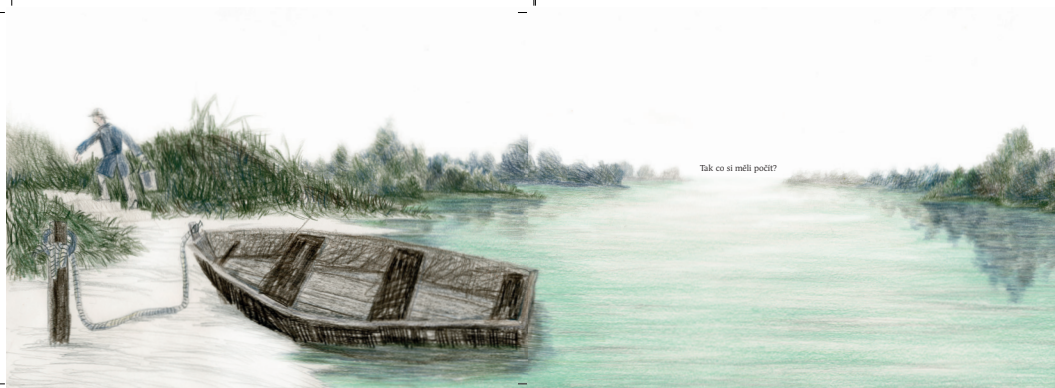
Náhled uvedení řeky

Beaugency je starobylé městečko na březích Loiry, což je nejdelší řeka ve Francii - a taky je v porovnání s jinými francouzskými řekami velice široká. Přímě v Beaugency je tak široká, že kdybys ji chtěl přejít z jednoho břehu na druhý, musel bys ujet nejmíň tisíc kroků.

Když se místní lidé chtěli za dřívějších časů dostat na druhý břeh, museli řeku přeplovat ve člunu, protože tu nebyl žádný most, oni si ho sami nedokázali postavit a také nemohli zaplatit stavitele odjímud.

Tak co si měli počít?

Příloha 11

Náhled řešení celostránkových ilustrací

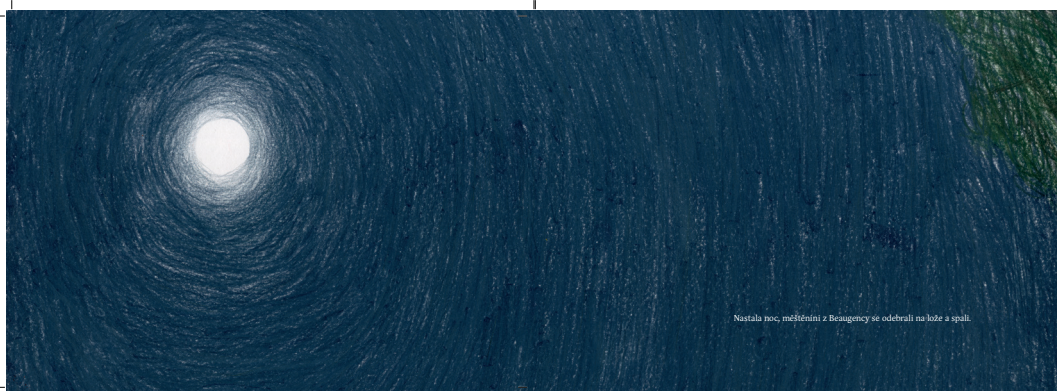
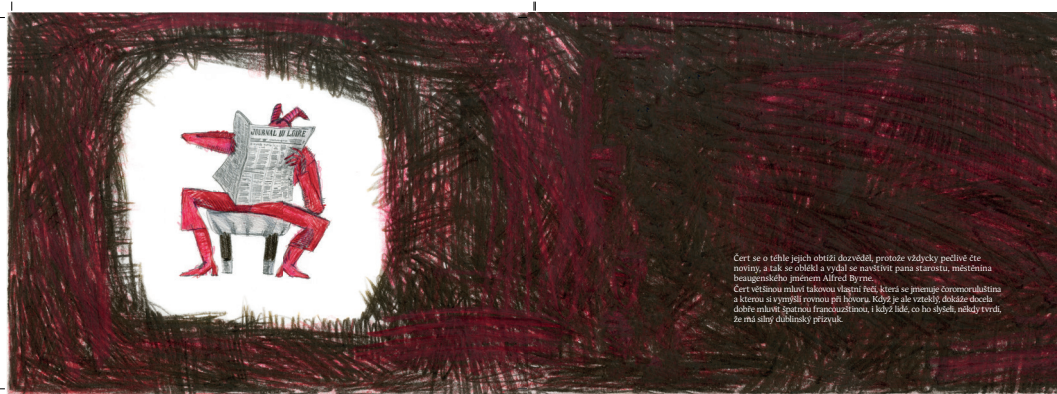
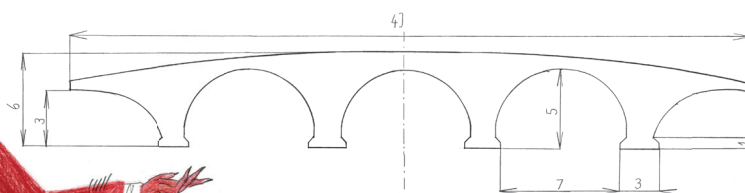

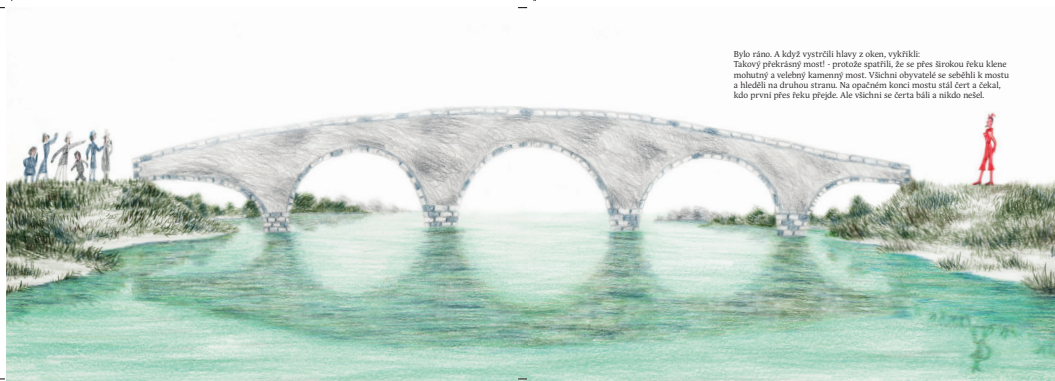
foto vlastní

Příloha 11

Náhled řešení dvoustraných ilustrací

Čert namo starostovi pověděl, co se dočetl v novinách, a nabídl, že pro měščeniny z Besaugency postaví most, aby mohli přes řeku chodit tak často, jak se jim zlíbí. Prohlásil, že most od něj bude lepší, než mají kdekoliv jinde, a že by to dokázal za jedinou noc.

Bylo ráno. A když vystřčili hlavy z okna, vykřikli: Takový překrásný most! - protože spatřili, že se přes širokou řeku klene mohutný a veselejší kamenný most. Všichni obyvatelé se seběhli k mostu a hleděli na druhou stranu. Na opačném konci mostu stál čert a čekal, kdo první přes řeku přejde. Ale všichni se čerta báli a nikdo nešel.

Kočka, která se najednou ocitla mezi čertem a kbelíkem s vodou, se pěkně rychle rozhodla, kudy kam, a s ušima přitlaženými k hlavě uhnula přes most rovnou čertovi do náruče.